

جلسه اول

پرش و ارزشیابی

به شیوه جلسات قبل

روش تدریس قرائت

آیات صفحه ۲۴۶ قرآن کامل براساس روش کلی به صورت پیش قرائت، تمرین با لوح فشرده، فردخوانی و رفع اشکالات جمعی و فردی تدریس و تمرین می شود.

تذکرات خاص قرائت :

۱- دقت در اتصال کلماتی مانند :

يُتَيَّبِيْ اَذْهَبُوْا اِلَّا الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ
وَ اَهْلَنَا الضُّرُّ لَنَا الْكَيْلُ

يَجْزِي الْمُتَّصِدِّقِيْنَ فَصَلَّتِ الْعِيْرُ
فَارْتَدَّ يَا اَبَانَا اسْتَغْفِرِ قَالَ ادْخُلُوْا

۲- دقت در خواندن کلماتی مانند : فَتَحَسَّسُوا وَلَا تَأْيَسُوا وَلَا يَأْتِيَنَّسُ

ءَاثَرَكَ لَخَطِيْنٍ وَ اَتُوْنِي رُءْيٰى مِنْ الْبَدْوِ وَلِيْءِ

۳- اشاره به مواضعی که فاقد علامت وقف است، برای کوتاه خواندن عبارات؛ مانند :

... أَخِيهِ	... عَلَيْهِ	... الْعَزِيزُ	... الضُّرُّ
... مُرَجَبَةٍ	... الْكَيْلِ	... الْعَيْرِ	
... الْبَشِيرُ	... وَجْهٍ	... يَوْسُفَ	... الْعَرْشِ
... السِّجْنِ	... الْبَدْوِ	... الْمُلْكِ	... مُسَلِّمًا
			... الْقَيْبِ

۴- توجه به تلفظ حروف خاص عربی با دقت و پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده، به‌ویژه

تلفظ «ح» در کلمات زیر :

فَتَحَسَّسُوا	رُوحَ	الْمُحْسِنِينَ	أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ	رِيحَ
الرَّحِيمِ	حَقًّا	أَحْسَنَ	الْحَكِيمِ	وَالْحَقْنَى بِالصُّلْحِينَ
نُوحِيهِ	حَرَصَتْ			

باید توجه داشت که برای تلفظ حروف خاص عربی به‌ویژه حرف «ح» در این درس نباید به قواعد متعارف در کلاس‌های قرائت و مجالس قرآن از قبیل مخارج و صفات حروف و اصطلاحات و شرح و توضیح کتب تجوید بپردازیم؛ بلکه با ارجاع به قرائت لوح فشرده و مقایسه حالت فارسی با حالت عربی به‌صورت سؤال و شنیدن و ارائه تلفظ صحیح با توضیح ساده، کوتاه و کاربردی به همان نحوی که در کنار صفحه ۳۴ کتاب درسی دانش‌آموزان آمده، تلفظ صحیح «ح» را یاد داده و تمرین می‌کنیم. بسیار خوب است که به کلمات مورد استفاده در نماز نیز به اختصار اشاره شود؛ مانند :

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	الْحَمْدُ	أَحَدٌ	سُبْحَانَ	بِحَوْلِ	وَحْدِهِ
------------------------	-----------	--------	-----------	----------	----------

روش تدریس مفاهیم

فعالیت اول : جدول به روش معمول توسط دانش‌آموزان ابتدا به‌صورت فردی یا گروهی تکمیل شده و سپس معنای کلمات را با دوستان هم‌گروه خود مقایسه می‌کنند. آن‌گاه هر کلمه با معنای آن توسط یک دانش‌آموز خوانده و در صورت نیاز تصحیح می‌شود. معلم نیز می‌تواند به روش‌هایی که در بخش کلیات بیان شد، چندبار با پرسش از دانش‌آموزان معنای کلمات جدول را تمرین کند. ضمناً خوب است کلمات هم‌خانواده برخی از کلمات جدول مانند : «جاهل، قالوا، مُحْسِن و غفور» را نیز از دانش‌آموزان سؤال کنید.

فعالیت دوم : برخی توضیحات دربارهٔ

ترجمهٔ ترکیب‌ها :

۱- عبارت دوم با حرف استفهام «أ» به معنای «آیا» شروع شده؛ پس از آن، حرف تأکید «إِنَّ» آمده است. در پاورقی توضیح داده شده در جملاتی که با «إِنَّ» شروع می‌شود، غالباً حرف تأکید «لَ» نیز می‌آید، اما در فارسی لازم نیست آن را معنا کرد. نکتهٔ دیگر آنکه در این جمله، ضمیر «أَنْتَ» نیز آمده است. همان‌طور که می‌دانید این ضمیر، ضمیر فصل است که بین مبتدا و خبر می‌آید. این ضمیر تأکید و حصر را می‌رساند و می‌توان آن را معنا نکرد و یا از کلماتی چون «همان» که تأکید را می‌رساند، استفاده کرد. بیان این مطالب برای دانش‌آموزان ضروری نیست. در نتیجه عبارت به صورت «آیا قطعاً تو یوسف هستی» یا «آیا قطعاً تو همان یوسف هستی» معنا می‌شود.

۲- همان‌طور که در ترجمهٔ عبارت دوم از فعل ربط «هستی» استفاده شد، در ترجمهٔ عبارت ششم نیز از فعل ربط «است» استفاده می‌شود.

فعالیت سوم و چهارم : این دو فعالیت مربوط به نشانه‌های جمع سالم مذکر است. نشانهٔ اول از این دو نشانه، در فارسی نیز به کار می‌رود؛ مانند : معلّمین، مسلمین، مؤمنین، ظالمین، مجاهدین، منافقین. از این‌رو دانش‌آموزان با آن آشنا هستند و به راحتی هر دو شکل آن را می‌آموزند.

خوب است از آنها بخواهید برخی مثال‌های جدید نیز علاوه بر مثال‌های کتاب بیان کنند.

آموزش مفاهیم

تمرین اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده تهیه کامل کرده و سعی کنید معانی کلمات را به خاطر بسپارید.

این «تو»، «تیکوکار»، «نمنا»، «بسیار آموخته»، «گنند»، «آیا»، «نگاهان»، «فغان»

رایج	کلمه	معنا
۱	أَنْتَ	تو
۲	أَنْتُمْ	شما
۳	جَمْعٌ أَكْثَرُ	جمع زیاد
۴	أَنْتِ	تو (مؤنث)
۵	هَذَا	این

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

أَنْتَ يَؤُسُفُ وَأَنْتِ يَؤُسُفُ

أَنْتَ تَکُوْنُ كَـ... يَؤُسُفُ

هَذَا أَنتَ ... يَؤُسُفُ

هَذَا أَنتَ ... يَؤُسُفُ

هَذَا أَنتَ ... يَؤُسُفُ

دانش‌آموزان را به یاد آوردن معنی کلمات و کاربرد آن‌ها در جملات فارسی تشویق کنید. مثلاً: «تو» می‌تواند «من»، «مَنْ» یا «کَس» باشد. «تو» می‌تواند «تو» یا «شما» باشد. «جمع زیاد» می‌تواند «جمع مذکر» یا «جمع مؤنث» باشد. «نگاهان» می‌تواند «نگاه» یا «نگاهان» باشد. «فغان» می‌تواند «فغان» یا «فغانان» باشد.

فعالیت سوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و ترجمه کنید.

سالمین : اربابین
سالمین : اربابین
سالمین : اربابین
سالمین : اربابین

سالمین : اربابین
سالمین : اربابین
سالمین : اربابین
سالمین : اربابین

فعالیت چهارم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و ترجمه کنید.

ظالمین : اربابین
ظالمین : اربابین
ظالمین : اربابین
ظالمین : اربابین

ظالمین : اربابین
ظالمین : اربابین
ظالمین : اربابین
ظالمین : اربابین

این قواعد ساده و کاربردی را با استفاده از این فعالیت‌ها فوق‌العاده جوی کامل کرده و به خاطر بسپارید.

ترجمه به انگلیسی می‌شود: ... یا ... استفاده نکرده، آن‌گونه به صورت ... معنا می‌شود

دو نکته :

۱- همان طور که می‌دانید هر اسم مفردی را نمی‌توان با نشانه‌های «ین»، «ون» جمع بست؛ مثلاً جمع کتاب و قلم نمی‌تواند «کتابین و قلمین» باشد. فقط هر اسمی که اولاً مشتق است و نه جامد و ثانیاً از اسم‌ها یا صفات افراد عاقل است، جمع مذکر سالم دارد.

۲- هر اسمی که آخر آن «ین» یا «ون» دارد، لزوماً جمع سالم نیست؛ بلکه اگر این دو نشانه به اسمی اضافه شده باشد، آن اسم، جمع سالم است؛ مثلاً کلماتی چون «شیاطین»، «مساکین» و «ممنون» جمع سالم نیستند. دو کلمه اول جمع مکسر «شیطان» و «مسکین» و کلمه سوم مفرد و اسم مفعول است. این نکات برای اطلاع بیشتر دبیران محترم ارائه شد و تا زمانی که برای دانش‌آموزان سؤالی پیش نیامده است، نیازی به بیان ندارد. اگر موردی پیش آمد، چنین توضیح می‌دهیم در صورتی «ین» و «ون» آخر کلمه علامت جمع است که اگر آن را حذف کنیم، کلمه باقی‌مانده معنادار باشد.

در پایان جلسه، مطابق معمول، دانش‌آموزان را به خواندن روزانه قرآن کریم و انجام تکلیف «انس با قرآن در خانه» تشویق و ترغیب می‌کنیم.

انس با قرآن در خانه

برخی از توضیحات ضروری به شرح زیر

است :

۱- در قسمت «ب» آیه اول به کلمه «جاهلون» ختم شده است. همان طور که دانش‌آموزان در همین درس آموختند این کلمه جمع است. ولی گاهی کلمه جمع در فارسی مفرد معنا می‌شود. همان طور که می‌دانید این کلمه در جمله «أَنْتُمْ جَاهِلُونَ» خبر است و چون مبتدا (أَنْتُمْ) جمع بوده است، خبر نیز جمع آمده است. ولی در چنین مواردی لازم نیست خبر را جمع معنا کنیم. البته اگر دانش‌آموزان جمع معنا کنند، غلط محسوب نمی‌شود. این گونه مسائل به تدریج

انس با قرآن در خانه

خواندن روزانه قرآن کریم در هر روز در خانه یک صلوة از صلوات ۲۲۱ ل ۲۲۴ بر آن کریم را بخوانید.

ترجمه این آيات و عبارات قرآنی را کامل کنید.

أَلَمْ يَلَمْ أَقُلْ لَهِلْ عَلَیْكُمْ مَا تَقُولُونَ یَٰٓأَحْمِقُونَ ۚ وَإِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿۱﴾

... آیا من نگفتم چه فریبنا ... و آن وقت که شما جاهل بودید ...

وَقَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ بِیَوْمِئِذٍ

... هستیم ...

قَالَ أَتَا یُوشَعَٰ و هٰذَا آتَمٌ ...

... قرآن الله لا یفسخ أجزءه المحیط ...

... از صلوة ۲۲۸ به امید که با من با من جمع بسته بند است، نوشته و صدا کنید.

... از صلوة ۲۲۶ یک پیام زیار بخواند برای اشخاص کنید.

پیام قرآنی

موضوع:

توضیح:

۲۲

آموخته می‌شود.

۲- برخی از عبارات و ترکیب‌های ساده و همچنین اسم‌های جمع مذکر سالم در صفحه ۲۴۹

قرآن عبارت است از :

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ، وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ، الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ، وَهُوَ الَّذِي ،
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ، وَفِي الْأَرْضِ ، وَجَّتُّ ،
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ .

۳- اسم‌های جمع مذکر سالم از صفحه ۲۴۸ قرآن کریم :

دارای «بن» : عَالَمِينَ (جهانیان، مردم)، مُشْرِكِينَ (مشرکان)، مُجْرِمِينَ (گناه‌کاران)

دارای «ون» : مُعْرِضُونَ (اعراض‌کنندگان، دوری‌کنندگان)، مُشْرِكُونَ (مشرکان)

تذکر : ممکن است دانش‌آموزان برخی فعل‌های مضارع جمع را نیز از جمله اسم‌های جمع

به حساب آورند، مانند يَمْرُونَ، لَا يَشْعُرُونَ، يُؤْمِنُونَ. با توجه به آنکه ایشان هنوز فعل مضارع را در درس

عربی نیاموخته‌اند، به این توضیح بسنده کنید کلماتی که با حرف «ی» یا «ت» شروع می‌شوند، غالباً فعل

هستند و نه اسم.

۴- پیام‌های زیبا و کوتاه قرآنی از صفحه ۲۴۶ قرآن کریم :

وَلَا تَبْتَغُوا مِن رَّبِّهِ : و از رحمت خدا ناامید نشوید .

إِنَّ اللَّهَ يَجْرِي الْمَتَاعَاتِ : قطعاً خداوند به صدقه‌دهندگان پاداش می‌دهد .

قَاتِلِ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ :

پس قطعاً خداوند پاداش نیکوکاران را از بین نمی‌برد .

وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ : و او مهربان‌ترین مهربانان است .

پوش و ارزشیابی

به شیوه جلسات قبل

تدریس قرائت

آیات صفحه ۲۵۵ قرآن کامل براساس
روش کلی و به صورت پیش قرائت، تمرین با
لوح فشرده، فردخوانی و رفع اشکالات جمعی
و فردی تدریس و تمرین می شود.

تذکرات خاص قرائت :

- ۱- دقت در اتصال ترکیب‌های مانند :
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ يَسْتَجِيبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الآخِرَةِ
- ۲- دقت در خواندن حروف مقطعه: الر ← الف لام را
- ۳- اشاره به پایان جملاتی که فاقد علامت وقف است، برای کوتاه خواندن عبارات؛ مانند :
... إِلَيْكَ ... إِلَى النُّورِ ... عَلَى الآخِرَةِ ... سَبِيلِ اللَّهِ ... قَوْمِهِ ... يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
- ۴- توجه به تلفظ حروف خاص با پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده، و یادآوری تلفظ «ح»
در آیات و کلمات این صفحه؛ مانند الْحَمِيدِ يَسْتَجِيبُونَ الْحَيَاةَ الْحَكِيمِ
همچنین در کلمات نماز: الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ أَحَدٌ سُبْحَانَ
يَحُولِ وَحَدَهُ مُحَمَّدٌ رَحْمَةُ الصَّالِحِينَ

آموزش مفاهیم

● فعالیت اول ●

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معانی کلمات را به خاطر بسازید.

رل ها ، سخت ، تاریکها ، بی ایمان

رابطه	کلمه	معنا
۱	قُطِبَ	قطبها
۲	طُفَّلت	...
۳	كافرو	کافر
۴	اقن	ایمان

رابطه	کلمه	معنا
۵	صراط	راه
۶	عزیز	خزانه شکستناپذیر
۷	نزل	رازیز
۸	شده	شده

● فعالیت دوم ●

این ترکیبها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- حَسْبُكَ اَنْزَلْنَا
 ۲- مِنْ الظُّلُمَاتِ
 ۳- وَبِئْسَ لِلْكَافِرِينَ
 ۴- اِلَيْكَ
 ۵- اِلَى التَّوْبِ
 ۶- مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

(این آیه ها که در آیه اول و دوم در معنا این ترکیبها را به کار می آوریم، ترجمه شده است.)

آموزش مفاهیم

فعالیت اول: به روش درس های قبل، دانش آموزان جدول را کامل و با یکدیگر مقایسه می کنند. آنگاه کلمه به کلمه همراه با معنا برای کلاس خوانده و کلمات جدول و معنای آن تمرین و تکرار می شود.

فعالیت دوم: برخی از نکات ضروری:

۱- ترجمه کلمه به کلمه عبارت اول می شود: «کتاب نازل کردیم آن را». این ترجمه از دانش آموزان قابل قبول و صحیح است. اما خوب است برای آنها توضیح دهید معمولاً کلماتی که تنوین دارند در فارسی همراه با «ی» نکره معنا می شوند؛ یعنی می گوئیم «کتابی». همچنین هرگاه پس از یک اسم نکره (کتاب) فعل بیاید، معمولاً بین آنها از حرف ربط «که» نیز استفاده می کنیم. به این ترتیب، ترجمه عبارت می شود: «کتابی که نازل کردیم آن را». همان طور که مشاهده می کنید اکنون معنای عبارت، روشن تر شده است.

۲- با توجه به توضیح فوق بهتر است در عبارت ششم کلمه «عذاب» را به صورت «عذابی» معنا کنیم؛ اما صفت آن، یعنی «شدید» نیاز نیست به صورت «سختی» معنا شود. به این ترتیب، معنای این ترکیب می شود: «از عذابی سخت».

انتظار نمی‌رود که این‌گونه نکات را دانش‌آموزان رعایت کنند، اما موارد ساده را توضیح می‌دهیم تا به تدریج آنها را بیاموزند.

در پایان کلاس، خواندن روزانه قرآن کریم و انجام تکلیف «انس با قرآن در خانه» تذکر داده می‌شود.

انس با قرآن در خانه

بررسی این بخش به روش درس‌های قبل در آغاز جلسه بعد انجام می‌شود. سعی کنید در هر دو قسمت «الف» و «ب» به روشی که قبلاً توضیح داده شد، حتی الامکان قرائت و درک معنا را همراه با هم پرسش و ارزشیابی کنید. برخی از توضیحات ضروری به شرح زیر است:

۱- برخی از عبارات قرآنی با وجود سادگی از عمق و معنای بسیار زیاد و ارزشمندی برخوردار است. خوب است درباره این عبارات به اختصار کامل با دانش‌آموزان گفت‌وگو کنید و برخی توضیحات مفید را ارائه نمایید؛ مانند قسمت اول عبارت اول و نیز عبارت دوم از بخش «ب».

۲- دانش‌آموزان را به حفظ عباراتی که در بند فوق مورد توجه قرار گرفت، توصیه کنید.

۳- برخی از ترکیب‌ها و عبارات ساده صفحات ۲۵۱ و ۲۵۳ قرآن کریم:

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ، قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ ،

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ، قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ،

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ، إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ، لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

۴- برخی از پیام‌های زیبای قرآنی از صفحه ۲۵۲ قرآن کریم :

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ : فقط خردمندان پند می‌گیرند.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ : سلام بر شما به خاطر آنچه که صبر و پایداری کردید.

فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ : چه خوب است خانه آخرت (برای صابران)

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ : زندگی دنیا در برابر آخرت جز کالایی (اندک و بی ارزش) نیست.

أَلَا يَذَكِّرُنَا اللَّهُ نَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ : آگاه باشید فقط با یاد خدا دل‌ها آرامش می‌یابد.

خواندن روزانه قرآن کریم

اهداف

- ۱- آشنایی دانش آموزان با اهمیت قرائت قرآن روزانه نزد حضرت امام خمینی (ره)
- ۲- آشنایی دانش آموزان با برخی از ویژگی های امام خمینی (ره)
- ۳- آشنا شدن دانش آموزان با شیوه های مختلف قرائت روزانه قرآن
- ۴- ایجاد علاقه به قرائت روزانه قرآن کریم

روشی تدریس

- ۱- خواندن متن توسط یکی از دانش آموزان برای کلاس
- ۲- گفت و گوی کلاسی درباره متن درس و شیوه های مختلف قرائت روزانه قرآن کریم

فعالیت جانبی

تهیه خاطراتی از زندگی بزرگان و علمای اسلام در چگونگی قرائت روزانه قرآن کریم و آثار آن.

خواندن روزانه قرآن کریم

فَاتَمُّوْا مَا تَبَيَّنْتُمْ مِنَ الْقُرْآنِ
تا آنچه که می‌توانید قرآن بخوانید

در طول سال هایی که من در خدمت امام خمینی (ره) بودم همواره می‌دیدم که امام توجه خاصی به قرآن داشتند، یک بخش از توجه ایشان مربوط به قرائت قرآن بود. ایشان یکی از وظائف خود را مطالعه تفسیرهای واجب روزانه، قرائت قرآن قرار داده بودند و همیشه این کار را انجام می‌دادند که گاهی به پنج تم بت نیز می‌رسید و این توجه و سعی ایشان باعث شده بود که در هر ماه سه بار قرآن را ختم کنند.

در خانه هم مرتب به فرزندان سطرش می‌گرفتند که قرآن را فراموش نکنند و استسرا را بخوانند روزانه قرآن کریم داشته باشند. گاهی وارد اتاق می‌شدیم، می‌دیدم ایشان هنگام قرائت توقف می‌کردند و به افرادی که خدمت ایشان بودند نکات لطیفی را از قرآن با زبان ساده بیان می‌کردند.

استاذ الله محسنها توسل!

السلامة استاذة توسل! انواران و بان مسقط، ذكك عطربة امام خمين رحمه الله عليه.

۲۷

پرشش و ارزشیابی

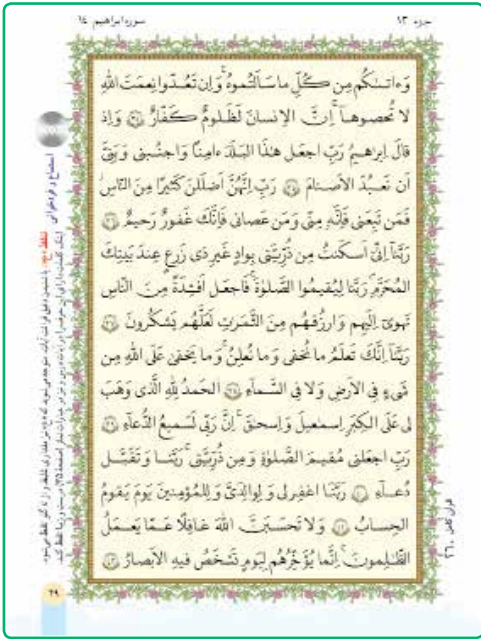
به شیوه جلسات قبل

تدریس قرائت

آیات صفحات ۲۵۹ و ۲۶۰ قرآن کامل
براساس روش کلی به صورت پیش قرائت، تمرین
بالوح فشرده، فردخوانی و رفع اشکالات جمعی
و فردی تدریس و تمرین می شود.

تذکرات خاص قرائت :

- ۱- دقت در اتصال کلماتی مانند : حَبِيبَةً اجْتُنَّتْ
يُنَبِّئُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْاٰخِرَةِ
وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِيْنَ لِعِبَادِي الَّذِيْنَ وَ ارزُقَهُمْ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِمَّةِ الصَّلٰوةِ
- ۲- دقت در خواندن کلماتی مانند : تَوَتَّى تَمَتَّعُوا عِلَانِيَةً يَا أَيُّ دَائِبِيْنَ
بَنِيَّ إِنَّهُمْ أَضَلَّلَنِّي ذُرِّيَّتِي يُؤَخِّرُهُمْ
- ۳- اشاره به مواضعی که فاقد علامت وقف است، برای کوتاه خواندن عبارات؛ مانند :
... لِلنَّاسِ ... حَبِيبَةً ... الثَّابِتِ ... كُفْرًا ... اٰنَدَادًا ... الصَّلٰوةِ
... عِلَانِيَةً ... يَوْمٌ ... مَاءٌ ← مَاءٌ ... الفُلْكَ ... اِبْرَاهِيْمُ ... اِمْنًا

... دُرَيْتِي ... زَرَع
 ... إِلَيْهِمْ ... الثَّمَرَاتِ
 ... شَيْءٍ ... مُقِيمِ الصَّلَاةِ
 ... وَاللِّمُؤْمِنِينَ ... غَافِلًا

۴- توجه به تلفظ حروف خاص عربی با پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده، و یادآوری تلفظ «ح»

۵- جلب توجه دانش آموزان به تلفظ «ع» به پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده و توضیح ساده و کوتاه، همان گونه که در کنار صفحه ۴۹ کتاب دانش آموز آمده است.

کلمات دارای عین در این صفحات:

لَعَلَّهُمْ جَعَلُوا تَمَتَّعُوا عَلَانِيَةً بِيَعٍ
 تَعُدُّوا رَبِّ اجْعَلْ نَعْبَدُ تَبِعِنِي فَاجْعَلْ نُعَلِنُ لَسَمِعِ الدُّعَاءِ

روش تدریس تلفظ حرف «ع»: توضیح تلفظ عین به صورت سؤال و جواب و مقایسه حالت فارسی با عربی و نمایش تلفظ آن انجام می شود. از قواعد و اصطلاحات تجویدی متعارف در کلاس ها و مجالس قرائت، مانند بیان مخارج و صفات حروف و شرح و توضیح آنها جداً پرهیز شود، و از وقت کلاس برای کارهای ضروری آموزش قرآن استفاده شود.

آموزش مفاهیم

فعالیت اول: به روش دروس قبل انجام می شود. خوب است کلمات هم خانواده «حمد، سَمِع و مؤمن» را از دانش آموزان پرسش کنید.

فعالیت دوم: این فعالیت نیز مانند فعالیت های مشابه آن در دروس قبل توسط دانش آموزان انجام می شود. برخی از توضیحات به شرح زیر است:

۱- لِوَالِدَيَّْ = لِ + وَالِدِي + ي. «وَالِدِي» در واقع «وَالِدَيْنِ» و به معنای «پدر و مادر» بوده که به دلیل اضافه شدن به ضمیر «ی» حرف «نِ» حذف شده است و پس از ادغام، این مضاف و مضاف الیه

آموزش مفاهیم

مفاهیم اول

مدلول رو را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معانی کلمات را به خاطر بسازید.

دعا ، نماز ، آسمان ، پدر و مادرم ، روز ، می دانی ،
سیاس و ستایش ، شنوا

معنا	کلمه	ریشه	معنا	کلمه	ریشه
فردا، نسل	فَرَسَتْ	ف	شهادت	شَهِدَ	ش
درخواست	تَعَلَّمَ	ع	فهم	فَهِمَ	ف
...	نَوْمٍ	ن	سبح	سَبَّحَ	س
...	وَالَّذِينَ	ذ	نام	نَامَ	ن
توبین	تَوْبَتِ	ت	صلوات	صَلَّاتٌ	ص

مفاهیم دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ
۲- مُبَشِّرِ الْمَلَائِكَةِ
۳- بِالْمُؤْمِنِينَ
۴- فِي السَّمَاءِ

۱- سَمِعَ الشَّعَاءَ
۲- لِوَالِدَيْ
۳- مِمَّنْ تَرْتَضَى

به صورت «وَالِدَيْ»؛ یعنی «پدر و مادرم» درآمده است. «لِ» نیز به معنای «برای» است که در مجموع می شود «برای پدر و مادرم».

این توضیحات، ویژه دبیر محترم است و بیان آنها برای دانش آموزان ضرورتی ندارد. همین که دانش آموزان بیاموزند «وَالِدَيْ» به معنای «پدر و مادرم» است، کافی است.

۲- در ترکیب ششم هرچند کلمه «ذُرِّيَّة» مفرد و به معنای «فرزند» یا «نسل» است؛ اما عموماً به صورت اسم جمع معنا می شود. از این رو، این ترکیب را می توانیم به صورت «از نسل من» یا «از فرزندان من» معنا کنیم. توجه داشته باشید اگر دانش آموزان آن را به صورت «از فرزند من» معنا کنند، غلط محسوب نمی شود.

انس با قرآن در خانه

پس از مقدمات لازم، مانند درس قبل و پرسش از انجام این تکلیف توسط دانش آموزان، به ارزشیابی آنها پرداخته و به این وسیله بخش های مختلف این تکلیف نیز در کلاس تمرین و تصحیح می شود. برخی از توضیحات ضروری به این شرح است:

۱- در عبارت پنجم از قسمت «ب» حرف «لِ» که بر سر ضمیر «ی» و دو اسم «وَالِدَيْ» و «مُؤْمِنِينَ»

الشیء یا قرآن در خانه

۱- خواندن روزنامه قرآن کریم: هر روز هر خانه یک صفحه از صفحات ۲۶۱ تا ۲۶۴ قرآن کریم را بخوانند.

۲- ترجمه این عبارات قرآنی از سوره ابراهیم را کامل کنند.

۳- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ وَهَبَ لِیْ عَقْلَ الْکَبْرِ اِسْمَاعِیْلَ وَ اِسْحٰقَ

۴- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ وَهَبَ لِیْ عَقْلَ الْکَبْرِ اِسْمَاعِیْلَ وَ اِسْحٰقَ

۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۲۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۳۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۴۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۵۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۶۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۷۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۸۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۱- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۲- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۳- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۴- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۵- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۶- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۷- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۸- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۹۹- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

۱۰۰- رَبِّ اِنِّیْ رَقِیْتُ سَمِیْعَ الدُّعَاةِ

آمده است ترجمه نمی‌شود. در واقع «إِغْفِرْ لَ»؛ یعنی «بیامرز» در فارسی این ترکیب را به صورت «بیامرز برای ...» معنا نمی‌کنیم.

۲- برخی ترکیب‌ها و عبارات ساده از صفحه ۲۵۸ قرآن کریم:

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ، مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ ، وَقَالَ الشَّيْطٰنُ ،
 اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَدُكُمْ وَعَدَّ الْحَقِّ ، اِنَّ اَنْظَلِمَتْ لَهُمْ عَذَابُ الْاَلِيْمِ ، يٰ اٰدَمُ رَتِبْهُمَ ،
 كَلِمَةً طَيِّبَةً ، فِي السَّمٰوٰتِ

۳- برخی از پیام‌های زیبا و کوتاه قرآنی از صفحه ۲۵۶ قرآن کریم:

اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ : نعمت‌های خدا بر خود را یاد کنید.

لَنْ نَشْكُرَكَ لَآ زَيْدَتْكُمْ : اگر شکر کنید، نعمت‌ها را می‌افزاییم.
 (شکر نعمت، نعمت افزون کند.)

اِنَّ اللّٰهَ شَكَّ فَاطِيْر السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ : آیا در خدا که پدیدآورنده آسمان‌ها و زمین است، شک است؟!

پرشش و ارزشیابی

به شیوه جلسات قبل

تدریس قرائت

آیات صفحه ۲۶۴ قرآن کامل براساس روش کلی به صورت پیش قرائت، تمرین با لوح فشرده، فردخوانی و رفع اشکالات جمعی و فردی تدریس و تمرین می شود.

تذکرات خاص قرائت :

- ۱- دقت در اتصال کلماتی مانند : **مَنْ أَتَّبَعَكَ**
 - ۲- دقت در خواندن کلمات : **لَأَرْيَنَّكَ لَأَعُوْبَتَهُمْ عَلَيَّ نَبِيِّ**
 - ۳- اشاره به مواضعی که فاقد علامت وقف است، برای کوتاه خواندن عبارات؛ مانند :
... لِبَشَرٍ ... صَلَاطٍ ... سُلْطَنُ ... أَبَوابٍ ... غَلِيٍّ ... نَصَبٌ
 - ۴- توجه به تلفظ حروف خاص با پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده، یادآوری تلفظ «ح» و تأکید بر تلفظ «ع» در آیات و کلمات این صفحه :
- حَمًا عَلَيْكَ اللَّعْنَةُ يُبْعَثُونَ عَلَيَّ مَنْ أَتَّبَعَكَ لَمَّوعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ عِيونٍ نَزَعْنَا
 هَمِچنین در کلمات نماز : عَلَيَّ الْعَالَمِينَ نَعْبُدُ نَسْتَعِينُ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمُ الْعَظِيمِ
 الْأَعْلَى عَبْدُهُ عَلَيْكَ عَلَيْنَا عِبَادِ عَلَيْكُمْ

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معانی کلمات را به خاطر بیارید.

بنادگان ، افراد با نظوا ، چشمه ها ، بهشت ها ، کبیر

معنا	کلمه	رایف	معنا	کلمه	رایف
... مع تن	قنون	۲	... جمع نقد	جناه	۱
... خواب	غلاب	۵	...	شلقیقین	۴
... دریاها	انهم	۶	... جمع جانه	جشانات	۳

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را عبارت قرآنی را معنا کنید.

۱- اِنَّ عِبَادِيْ :
۲- فِى جَنّاتٍ وَرُحْبَوٰى :

۳- اِنَّ رَبَّكَ لَعَلِىْمٌ :
۴- اِنَّ رَبَّكَ لَعَلِىْمٌ :

جدول زیر را مانند نمونه کامل کنید.

معنا	جمع	معنا	شعره
بهشتها، باغات	جشانات	بهشت، باغ	جناه
...	خانه
...	نظره
...	فیوضه

نتیجه می‌گیریم

معمولاً کلماتی که آخر آنها «...ه» است، «...ین از حذف ...» می‌آید.

۳- ... جمع بیسته می‌شوند.

۵۴

آموزش مفاهیم

فعالیت اول : به روش معمول، جدول کلمات توسط دانش‌آموزان تکمیل و تمرین می‌شود. آنها می‌توانند کلمات هم‌خانواده «عباد، موعِد، متّین و عیون» را حدس بزنند.

فعالیت دوم : این فعالیت نیز مانند فعالیت‌های مشابه قبلی انجام می‌شود. دانش‌آموزان ترکیب‌ها را همراه با معنای آنها برای کلاس می‌خوانند تا تمرین و تصحیح شود.

فعالیت سوم : ابتدا جدول مانند الگوی ارائه شده کامل می‌شود، سپس هر دانش‌آموز جدول خود را با جدول هم‌گروهش مقایسه کرده و آنگاه هر سطر جدول توسط یک دانش‌آموز برای کلاس خوانده می‌شود تا تمرین و تصحیح شود.

در پایان این فعالیت، دانش‌آموزان قاعده جدول را حدس زده و در قسمت «نتیجه می‌گیریم» می‌نویسند. به این ترتیب، دانش‌آموزان با یکی دیگر از نشانه‌های جمع سالم در زبان قرآن که در فارسی نیز بسیار کاربرد دارد آشنا می‌شوند.

تذکرات انس با قرآن در خانه

در آغاز جلسه با پرسش از قسمت‌های مختلف این تکلیف توانایی دانش‌آموزان در قرائت و درک معنای آیات ارزشیابی می‌شود. برخی از توضیحات به شرح زیر است:

۱- بعضی از ترکیب‌ها و عبارات آشنای صفحه ۲۶۳ قرآن کریم:

فِي السَّمَلَةِ ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ، فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ،

وَأَنْزَلْنَا مِنْكَ ، وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا

۲- برخی از پیام‌های زیبای قرآنی از صفحه ۲۶۶ قرآن کریم:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ :

و آسمان‌ها و زمین و آنچه را در میان آن دو است جز به حق نیافریدیم.

وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأَيُّمٌ : و قطعاً قیامت خواهد آمد.

فَأَصْفَحَ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ : پس (با آنها) به زیبایی مدارا و شکیبایی کن!

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الطَّيِّبُ : قطعاً پروردگار تو، او آفریننده‌ی داناست.

وَاحْفَظْ حَتَّىٰ تَخْرُجَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ : بال و پر مهربانیت را برای مؤمنان بگستران!

بهار دل‌ها

بهار دل‌ها

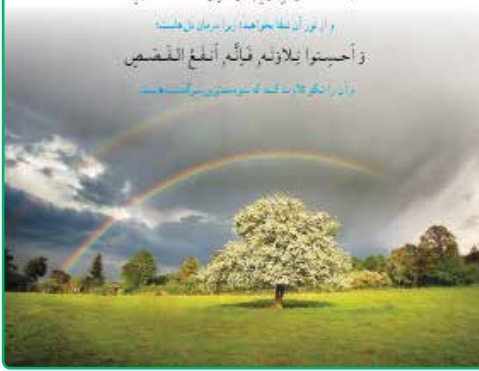
وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ
وَأَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ
بِآيَاتِنَا ۚ وَجَعَلْنَا لِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا ۚ فَذَكَرَ الرُّسُلَ بَدْرًا وَنَجَا ۚ وَجَعَلْنَا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَاقِبَةً ۚ وَمَا هِيَ إِلَّا ذُرِّيَّتُهَا ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ۚ

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ زَيْبَعُ الْقُلُوبِ
قرآن را یاد کنید: زیرا که آن چارمن جانست:

وَاسْتَشْفُوا بِتَوْرِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءُ السُّمُورِ
و اگر تورات را بخوانید: زیرا درمان دل‌هاست:

وَاحْسِبُوا نِلاؤَهُمْ فَإِنَّهُ أَلْفُخُ الْقَسْبِصِ
و اگر را بخوانید: پس که سودمند است بر کسب: است

اهداف

- ۱- آشنایی دانش آموزان با حدیثی از حضرت علی (ع)
- ۲- آشنایی آنان با جایگاه قرآن در نزد اهل بیت (ع)
- ۳- آشنایی با ارزش و اهمیت تلاوت قرآن
- ۴- ایجاد علاقه به یادگیری احادیث اهل بیت (ع)

روش تدریس

- ۱- خواندن حدیث توسط دانش آموزان
- ۲- ترجمه کلمه به کلمه حدیث توسط دانش آموزان
- ۳- گفت‌وگوی دانش آموزان درباره متن حدیث

فعالیت جانبی

تهیه تابلوی زیبایی حاوی این حدیث یا پیام قرآنی و نصب آن در کلاس

پرشش و ارزشیابی

به شیوه جلسات قبل

تدریس قرائت

آیات صفحات ۲۶۸ و ۲۶۹ قرآن کامل
براساس روش کلی به صورت پیش قرائت، تمرین
بالوح فشرده، فردخوانی و رفع اشکالات جمعی
و فردی تدریس و تمرین می شود.

تذکرات خاص قرائت :

- ۱- دقت در اتصالات کلماتی مانند :
تَرَى الْفُلْكَ عَلَى اللَّهِ فَاتَى اللَّهُ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ بِشِقِّ الْأَنْفِسِ
- ۲- دقت در خواندن کلماتی مانند : لَآئِبٍ تَعُدُّوا سُيْرُونَ فَحَزَّرَ
- ۳- اشاره به مواضعی که فاقد علامت وقف است، برای کوتاه خواندن عبارات؛ مانند :
... بِالْغَيْهِ ... وَالْحَمِيرِ ... السَّبِيلِ ... شَرَابٌ ... وَالْأَعْنَابِ ... الْبَحْرَ ... طَرِيًّا ...
... فَضْلِهِ ... رَوَاسِي ... شَيْئًا ... بِالْآخِرَةِ ... مُنْكَرَةً ... الْقِيَمَةِ
- ۴- توجه به تلفظ حروف خاص، با پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده، و یادآوری تلفظ صحیح حروف «ح» و «ع».

۵- جلب توجه دانش آموزان به تلفظ «غ» و «ق» با پیروی از قرائت الگو در لوح فشرده و توضیح ساده و کوتاه، همان گونه که در کنار صفحه ۵۷ کتاب دانش آموز آمده است.

کلمات دارای غین در این صفحات :

بَالِغِيهِ وَالْبِغَالِ لِيَتَّبِعُوا غَيْرُ

کلمات دارای قاف در این صفحات :

أَنْفَالِكُمْ بِشِقِي يَخْلُقُ قَصْدُ لِقَوْمٍ وَالْقَمَرِ يَعْقِلُونَ لَا يَخْلُقُونَ
يُخْلَقُونَ قُلُوبُهُمْ قِيلَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْقَوَاعِدِ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ

توضیح تلفظ حروف غین و قاف، به صورت سؤال و جواب، مقایسه با یکدیگر و نمایش تلفظ آنها انجام می‌شود. غین نرم و سست تلفظ می‌شود، ولی قاف محکم و از ته گلو تلفظ می‌گردد. از بیان قواعد و اصطلاحات علم قرائت، مخارج و صفات حروف و شرح و توضیح آنها جداً پرهیز شود.

۶- به نحوه وقف برخی کلمات نیز توجه شود؛ مانند :

مَاءٌ ← مَاءِ زَوَاسِي ← زَوَاسِي

آموزش مفاهیم

آموزش مفاهیم

جدول زور را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

فکر می‌کنند ، زیتون ، درختان خرما ، ستارگان ، میوه‌ها ، گشت ،
عقل و اندیشه می‌کنند

رایه	کلمه	معنا	رایه	کلمه	معنا
۱	ذرع	دراغند	۵	لشوات	جمع فرد
۲	تخون	خون	۶	یشطکرون	جمع نجم
۳	لجیل	جمع نعل	۷	لجرم	جمع نجم
۴	انصاب	جمع چشم، درختان انگور	۸	یحفظون	

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- وَ التَّحِيْلَ وَ الْأَحْصَابَ .
۲- وَ عِزَّ حَكِّي الْأَشْرَبِ .
۳- لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ .
۴- لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ .

از هر کلمه پس از یک اسطر خوانده می‌شود، با یک فعل، مفعول، مفعول به، مفعولاً بر وجهه، پس از آن دو از حرف ربط «و» که در اسطرده می‌شود، قرآن گروهی که فکر می‌کنند.

فعالیت اول: به شیوه معمول،

دانش‌آموزان جدول را تکمیل کرده، سپس با هم گروه خود مقایسه نموده و آن گاه هر کلمه همراه با معنای آن توسط یک دانش‌آموز خوانده می‌شود تا کلمات و معنای آنها تمرین و تصحیح شود. خوب است کلمات هم خانواده زرع، نُجُوم، يَتَفَكَّرُونَ، يَعْقِلُونَ را از دانش‌آموزان پرسش کنید.

فعالیت دوم: دانش‌آموزان ابتدا معنای

ترکیب‌ها را نوشته، با هم گروه خود مقایسه کرده و سپس هر دانش‌آموز یک ترکیب را همراه با معنای آن می‌خواند تا این فعالیت تمرین و تصحیح شود. برخی از توضیحات به شرح زیر است:

۱- در ردیف دوم، کلمه «نَمَرَات» جمع است و به‌طور طبیعی دانش‌آموزان آن را جمع معنا می‌کنند؛ یعنی می‌نویسند «از همه میوه‌ها» این ترجمه، صحیح است؛ اما می‌توان «کُلُّ» را به‌صورت «هر» نیز معنا کرد. در این صورت کلمه بعد از آن مفرد ترجمه می‌شود؛ یعنی «از هر میوه‌ای». هر دو ترجمه صحیح است.

۲- همان‌طور که قبلاً بیان شد در جملاتی که با «إِنَّ» شروع می‌شود معمولاً حرف «لَ» نیز می‌آید، اما در فارسی معنا نمی‌شود؛ مانند عبارت سوم.

در پایان جلسه، دانش‌آموزان را به خواندن روزانه قرآن کریم و انجام تکلیف «انس با قرآن در خانه» تشویق و ترغیب کنید.

انس با قرآن در خانه

با پرسش از بخش‌های مختلف انس با قرآن در خانه توانایی دانش‌آموزان را در قرائت و درک معنا ارزشیابی می‌کنیم و همچنین مطالب این بخش تمرین و تصحیح می‌شود. برخی از توضیحات به این شرح است:

- ۱- از دانش‌آموزی که عبارت اول از قسمت «ب» را می‌خواند و معنا می‌کند، سؤال کنید که فاعل «می‌روانند» یا «یُنْبِتُ» کیست؟ تا توجه دانش‌آموزان به ادبیات توحیدی قرآن جلب شود و متذکر شوند که این خداوند است که با آب باران برای ما کشتزارها و ... را می‌رویانند.
- ۲- برخی از ترکیب‌ها و عبارات ساده

قرآنی از صفحه ۲۷۳ قرآن کریم:

مِنَ الْقَوْمِ ، بِالْآخِرَةِ ، وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ، يَظْلِمِهِمُ ، يَلُو ، مِنْ قَبْلِكَ ، اَسْأَلُهُمْ ،
وَأَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ، هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ .

۳- پیام قرآنی مورد نظر از صفحه ۲۶۹ قرآن کریم:

وَأَنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ .

برخی از دیگر پیام‌های قرآنی این صفحه عبارتند از:

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ :

خداوند آنچه را مخفی می‌کنید و آنچه را که آشکار می‌سازید، می‌داند.

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ،

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ

پوشش و ارزشیابی

به شیوه جلسات قبل

تدریس قرائت

آیات صفحه ۲۷۴ قرآن کامل براساس روش کلی به صورت پیش قرائت، تمرین با لوح فشرده، فردخوانی و رفع اشکالات جمعی و فردی تدریس و تمرین می شود.

تذکرات خاص قرائت :

- ۱- دقت در اتصال کلماتی مانند :
- أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الشَّجَرِ كُلِّ الثَّمَرَاتِ أَرِذَلِ الْعُمُرِ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ
- ۲- دقت در خواندن کلماتی مانند : تَتَّخِذُونَ ذُلًّا يُرِيدُ فَضَلُوا بِرَأْدِي
- ۳- اشاره به مواضعی که فاقد علامت وقف است، برای کوتاه خواندن عبارات؛ مانند :
- ... مَاءٌ ← مَاءٌ ... بَطُونِهِ ... دَمٌ ... وَ الْأَعْنَابِ ... إِلَى النَّحْلِ ... بِيُوتًا ... كُلِّ الثَّمَرَاتِ ... الْوَانِهِ ... الْعُمُرِ ... أَزْوَاجًا ... حَفَدَةً
- ۴- توجه به تلفظ حروف خاص، با پیروی از قرائت الگودر لوح فشرده و یادآوری تلفظ صحیح حروف غین و قاف در آیات و کلمات این صفحه :

لِقَوْمٍ نُسَقِيكُمْ سَائِغًا رِزْقًا خَلَقَكُمْ قَدِيرٌ فِي الرِّزْقِ
همچنین در کلمات نماز: قَدَامَتِ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ الْمُسْتَقِيمِ قَلِ اسْتَغْفِرُ قُوْتِهِ

أَقَوْمٌ وَأَقْعُدُ

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید:

زنبور عسل ، کوه‌ها ، درخت ، وحی کرد - درمان ، خانه‌ها

معنا	کلمه	ریشه	معنا	کلمه	ریشه
...	شجر، شجره	ش	...	لوح	ل
...	خطف	خ	...	نحل	ح
...	جمع آورد، رنگها	ج	...	جاء	ج
...	جمع بستن	...

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآن را معنا کنید.

۱- لَوْحٍ مَّوَدَّعٍ

۲- مِنَ الْجِبَالِ

۳- فَجَعَلْنَا الْقُرْآنَ كَلِمَاتٍ

۱- معنی هر کلمه را در کتاب درسی یا در کتاب لغت خود پیدا کنید و در جدول زیر بنویسید. هر کلمه را با خط قرمز مشخص کنید.
۲- در کلمه «لَوْحٍ» چه واژه‌هایی را می‌بینید؟ این واژه‌ها چه معنایی دارند؟

آموزش مفاهیم

فعالیت اول: دانش‌آموزان به روش دروس قبل مراحل مختلف کامل کردن، خواندن و تصحیح

جدول را انجام می‌دهند. اگر از توانایی نسبی خوبی برخوردارند، با توجه به کلمات این جدول که بیشتر اسم و جمع مکسر هستند، به‌طور غیرمستقیم توجه آنها را به این‌گونه جمع که در فارسی نیز بسیار کاربرد دارد، جلب می‌کنیم و برخی کلمات ساده را که دانش‌آموزان با مفرد یا جمع مکسر آنها آشنا هستند، نام برده و از ایشان می‌خواهیم مفرد یا جمع مکسر آنها را بگویند؛ مانند: مدارس، اعمال، مساجد، مراکز، انبیاء، شعراء، رجال، اصول، قرون، اطفال، اشیاء، مجالس، قبائل، کُتُب و ...

فعالیت دوم: این فعالیت نیز به روش معمول توسط دانش‌آموزان انجام شده و آن‌گاه هر ترکیب

توسط یک دانش‌آموز همراه با معنای آن برای کلاس خوانده و تصحیح می‌شود.

در پایان کلاس، دانش‌آموزان را به خواندن روزانه قرآن کریم و انجام تکلیف «انس با قرآن در

خانه» تشویق و ترغیب می‌کنیم.

انس با قرآن در خانه

قرآن کریم روزنامه قرآن کریم هر روز در جلد یک صفحه از صفحات ۲۷۶ تا ۲۷۸ قرآن کریم را بخوانید.
 ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات فوق آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط به هر یک را
 مقابل آن بنویسید.

۱- وَ لِلَّهِ حَقُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و لِلَّهِ حَقُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

هَذَا اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هَذَا اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَرَبُّ اللَّهِ جَبَلٌ لَكُمْ مِنْ يَدَيْكُمْ تَكْفُرًا

وَرَبُّ اللَّهِ جَبَلٌ لَكُمْ مِنْ يَدَيْكُمْ تَكْفُرًا

وَرَبُّ اللَّهِ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ

وَرَبُّ اللَّهِ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ

عَنِ الرَّسُولِ فَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَبْغِي

عَنِ الرَّسُولِ فَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَبْغِي

از در صفحه ۲۷۸ قرآن کریم آیه ای که به ما می آموزد قبل از خواندن قرآن بگوید اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
 بگویم آمده است. آن را با ترجمه آن بنویسید. حتی چند صفت هنگام خواندن قرآن این آیه
 همراه با رعایت کنید.

پیام قرآنی

تذکرات انس با قرآن در خانه

همچون دروس قبل، توانایی قرائت و درک
 معنای آیات درس ضمن پرسش از فعالیت های
 مختلف انس با قرآن در خانه انجام می شود. برخی از
 توضیحات درباره این قسمت ها به شرح زیر است:
 ۱- بعضی از ترکیب ها و عبارات ساده از
 صفحات ۲۷۷ و ۲۷۸ قرآن کریم:

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ، عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ،

فِي كُلِّ أُمَّةٍ، وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ، إِنَّ مَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ،

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ،

۲- برخی از پیام های زیبای قرآنی از دو صفحه فوق:

وَرَبَّنَا عَلَيْنَا الْكِتَابُ ثَبِيرًا لِكُلِّ قَوْمٍ : و نازل کردیم بر تو کتاب را که روشنگر هر چیزی است.

وَ هُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ : و هدایت و رحمت و بشارت و مژده ای برای مسلمانان.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ : قطعاً خداوند امر می کند به عدالت و نیکی

وَإِتَّقَى ذِي الْقُرْبَى : و نیز بخشش به خویشان

وَ يَنْهَى عَنِ الْمَعْشَرِ وَالْمُنْكَرِ وَ الْبَغْيِ : و نهی می کند از کار زشت و ناپسند و از ظلم و ستم؛

وَ أَوفُوا بعهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ : و بعهد خدا وفا کنید وقتی پیمان بستید.

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ : هر چه نزد شماست از بین می رود و آنچه نزد

خداست باقی می ماند.

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ : پس هرگاه قرآن خواندی

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ : از شیطان رانده شده به خدا پناه ببر.

روشنگر راه زندگانی

اهداف

- ۱- آشنا کردن دانش‌آموزان با تأثیر قرآن کریم بر ادبیات فارسی
- ۲- آشنا کردن دانش‌آموزان با یکی از سروده‌ها درباره قرآن
- ۳- آشنا کردن دانش‌آموزان با یکی از شاعران قرآن کریم
- ۴- آشنا کردن آنان با محتوای سرود

روش تدریس

- ۱- قرائت شعر و جمع خوانی دانش‌آموزان
- ۲- تهیه سرود بر اساس این شعر توسط دانش‌آموزان علاقه‌مند
- ۳- پرسش معنای ابیات از دانش‌آموزان و توضیح دیر در صورت نیاز

پرسش برای گفت‌وگو و پژوهش

- ۱- چرا قرآن روشنگر راه زندگانی است؟
- ۲- آیا سروده‌های دیگری از حبیب‌الله چایچیان خوانده یا شنیده‌اید؟
- ۳- سروده دیگری درباره قرآن کریم آماده کنید.